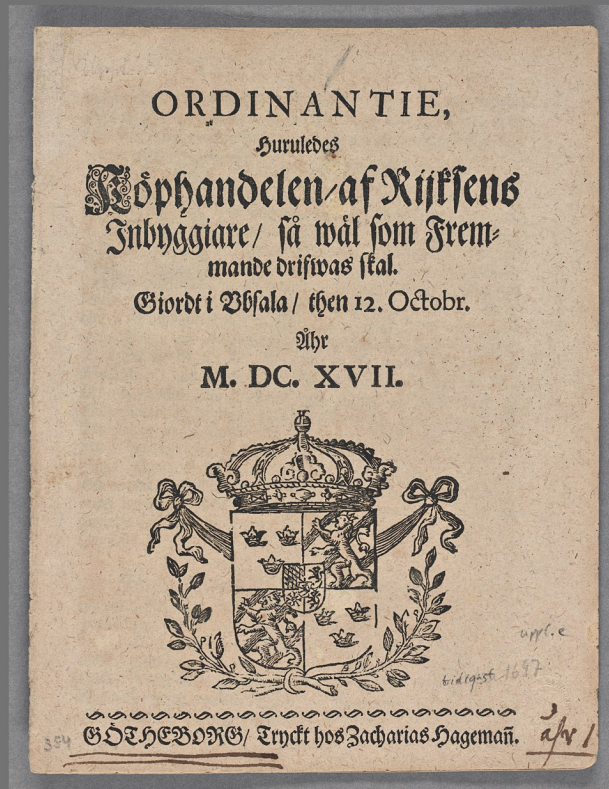

Ordinantie, Huruledes Köphandelen, af Rijkens Inbyggjare, så wäl ...

SOT // Kungl. förordningar / I. saml.

Tillkomstår mellan 1697 och 1725

Digitaliserad år 2016

National Library
of Sweden

ORDINANTIE,

Huruledes

Höfhandelen/ af Kijffsens
Inbyggjare/ så wäl som Frem-
mande drifwas skal.

Gjordt i Upsala / then 12. Octobr.

Ahr

M. DC. XVII.

354
GÖTTEBORG/ Tryckt hos Zacharias Hageman. *uppl. e*
tidigast 1697
apr 1

Si Gustaff Adolph/ medh Gudz
Nåde/ Sweriges/ Gøthes och Wen-
dis vthforade Konung/ Stoorfurste til Finland/
Hertig vthi Estland och Carelen/ Herre vthöfwer
Ingermanland/ Gøre witterligit/ at effter som
wårt Konungslige Embete enkammerligen kräfwert/
at efftertrachta alt thet som Fäderneslandet och thes
trogne Inbyggjare lender til wälsfärd och förbättring/ och twert om at
hindra och affskaffa så mycket mögeligit/ hwad offick och oordning til
theras skadha och ährlige närings förminskelse kan wara vpkommin.
Eå hafwe wij för trij Åhr sedan giordt en Stadga medh Seglaket och
Köphandelen/ betrachtandes then skada och affsaknadh som hela Ri-
ket/ och särdeles wåre Köpstäder taghit hafwe/ aff then oordentelige
Seglaghandel och närhing/ så och annan offick/ som många/ bådhe
Fremmande och Inländske emoot Laghen och skål niutat och brukat
hafwe/ men effter många Puncter vthi samma wår Stadga synes be-
höfwas någhon sompt förklaring som förändring/ therföre hafwe wij
then samma medh flit låtet öfwersee. Så och vppå thenne Riiksdagh
medh meninge Ständernes/ alles theres som wederböör/ Rådth och
samtycke förandrat/ förbättrat/ fullkomlighen skieppat och stadgat/ så
som följer.

I.

Först/ Inge flere eller andre Städer eller Ham-
ner innan Sweriges Riike/ skole aff Fremmande/ ehwad an the och
wara kunne/ blifwa beseglade och besökte/ än thesse effterstreffne / som
äre Stockholm/ Calmar/ Nylosse/ Gøtheborgh/ Söderköping/ Nor-
köping/ Nyköping/ Westerwijt/ Tällie/ Gäfle/ Åbo/ Wijborgh och
Nåsse/ I lijta måtto hafwe wij för särdeles orsaker skuld på en tijdh
tilgörande provisionaliter tillåtit/ at Fremmande måghe segla til
Helsingfors och Borga/ kommer någhon Fremmande til någhon an-
nan

nan Stadh eller Hambn seglande / i then acht ther at förhandla sitt Godz och Köpslagha / then skal hafwa förbrutit Skepp och Godz halffparten vnder oss och Cronan / och then andra halfwe parten vnder then närmeste aff förbemelte Siöstädher.

II.

Til thet Andra / ändoch allom Fremmandom skal wara förbudt effter thenne dagh at segla och handla på någre andre Städer eller Hambner / än nu sagdt är / så skole dochliktwål sielfwe Rijskens Inbyggjare och besittne Borgare fritt och obehindrat måge medh the- ras Skepp och Skutor besökia alle Hambner i Sverige / Finland / Lijfland och Ingermanland / så många som Stadzrätt hafwe / eller framdeles bekomma kunne / och vnder Sveriges Crono belagne äre / särdeles tilläte wij Rijskens Inbyggjare / som lust och wilie hafwe sin handel och näring at drifwa in vppå Ryksland / thet the icke allenast skole hafwe tillstånd och Privilegium at segla åt Narfwen och Nyen / ther til at köpslagha medh Borgerskapet / vthan skole och fritt måge medh the ras godz passera fram och åter genom bemelte Städer och Strömer / aff Borgerskapet aldeles obehindrade / Doch wår Tull och Accijs oförfränckt / och så at handelen i sielfwa Städerne icke drifwes emoot Lagh / eller hvars och een Stadz wälsångne synnerlighe Privilegier.

III.

Til thet Tridie / Wij hafwe och både för Landzens så wål som Städernes eghen förbättring och tilwärt nädigest tilstodt och effterlätit / at effterskreffne Städer / som äre Dreggrund / Bidneborg / Rammo / Ekenäs / Nyssad / Narfwen / Iwangrät / Jama / Kopurge / Rårholm / Nötaborgh / Paitala / sampt then Staden wij widh Bidrektion achte at byggia låte / skola fritt jämpf förbemelte wåre Siöstädher måge segla vthländes til Fremmande Land och Städer / doch medh sådan skäl / at Skeppen / Skutorne och Lodierne äre the ras eghne / och icke hyrde eller frachtawe / såsom och at Siöfolcket äre i Swenske Städer boendes och wistandes. Och til thet tridie / at ick
någgon

någhon Fremmande hafwer Lott eller part medh them i samma Skep/
 eliest finnes någhon aff thesse nåst vptalde Ståders Borgare/ som
 missbruka thenne Seglasens frijheten/ dragandes andre Fremmande
 in medh sigh/ han skal hafwa förbrutit Skep och Godz/ halffparten
 vnder och och Cronan/ och then andre halffparten vnder Staden/ ther
 som han är boendes vthi.

IV.

Til thet Fierde/ the Stådher i Norlanden/ Her-
 nösfand/ Blaborgh och Wasa/ sampt flere som här effter sunderas och
 byggias kunne/ skole aldeles hafwa all vthlenskt Seglation fördragh/
 och skal medh thesas Seglas här effter således hållas/ at the måge be-
 sökia hwar andre inbördes medh sine Skep/ Skutor och Båtar/ Men
 hwad the wele segla vidare/ så skole alle Ståderne i Wester Norlan-
 den vara förplichtade/ at sökia til Stockholm medh sitt Godz/ men
 Österbottens Ståderne skole måge segla/ på Stockholm och Åbo/ ther
 at förytttra sine Warur/ men til inge andre Hambner eller Ståder i
 Sverige/ Finland/ Lijfland eller Ingermanland/ effter som aff ålder
 brukeligit hafwer varit/ doch hafwe wij för synnerligh orsaker skuld til-
 låtit/ at Hudwiskwaldz boerne skole måghe segla vthlendes medh sine
 egne Skep och Godz/ ehwad för Godz thet och helst vara kan/ anten
 åtande warur eller anrat/ doch medh thesse förord/ at Skeppen äre the-
 sas egne/ och at icke någhon vthlenskt hafwer ther part vthi. Sedan at
 Siöfolcket äre Inlandes boendes. Och til thet tridie/ at Skeppen til
 wårn godhe/ och medh sex Göttinger äth minst bestyckiande äre. Alle
 andre Skep och Skutor måge the bruka och segla medh/ doch icke wi-
 dare och medh större Rätt och Frijhet/ än andre Wester Norlandz
 Stådher. Befinnes nu någon aff the Norlenske Ståder/ sigh vthi sin
 seglas annorledes än förefriswit står/ förholla/ thesas Skep och Godz
 skal vara vnder och och then Staden Stockholm eller Åbo/ som på
 samma Landzort är Privilegierat, til tveffiptes förfallit.

V.

Til thet Fempte. Och på thet Norlandz Stå-
 derna

derna måge widh macht blifwa / och icke aldeles ~~Handelslöse~~ / så wele
 wij här medh strängeligen förbudit hafwa / alle andre olaghlige Ham-
 ner i Norlanden / i så måtto / at ingen effter thenne dagh skal drista sigh
 at besökia medh sin köpenskap någon annan Hambn / än sielfwa Stads-
 hamnerne / som nu äre Gäfle / Hudwiskwald / Hernösand / Waborg /
 Wasa och Tornö / och ther medh Borgerskapet och ey medh Landzman-
 nen handla och köpslaga / och effter Landet är widt / så at Almoghen ic-
 ke wthan sin skadha och affsaknat kan besökia Städerne medh sine wa-
 rur / så äre wij til sinnes medh thet första låta besij Landzens lägenhet
 och alle wanlige Hamner / så och flere läglige Orter / ther wij så wele
 låta lägga Marknas Plazer / och tijt in förordna alle the Birkarlar /
 Landköpmän / Embesmän / så och alle them som Seglas bruka wela /
 och ther i Landet bo / och ändoch wij nu thetta således hafwe förord-
 nat / så wele wij doch icke deste mindre / at Borgerskapet så wäl i Siö
 som Wpstäderne / som sin näringh medh Sifferij drifwa / måghe så här
 effter som här til medh theras Nåat siffia i store Siön / och eliest by-
 ta sigh til färsk Strömning och Torst aff Wönderne för Sädh / och
 them sielfwa insalta / doch så at ther vnder intet Landköp drifwes / och
 at wåra Städers i Finlanden och Norlanden således hafwande Pri-
 vilegier ther igenom icke i någhon måtto förkränkes / Gör någon här
 emoot / och anten köpslaghar i andre än Stadzhamnerne / eller medh
 menige Almoge / som icke här medh är tillåtet / han skal hafwa förwär-
 kat Slep och Godz / halfwa delen vnder of och Cronan / then andra
 halfwe delen til Stadhen som på samma Hambn eller Landjordt är
 privilegierat.

VI.

Til thet Siette / til the Norlänste Städer måghe
 så wäl här effter som här til segla icke allenast Wpstäderne / wthan och
 the Swenske Siöstädter medh sine egna Slep / Skutor och Båtar /
 och på thet thenne Friiheet icke må vara nyttiät aff andre än aff wåre
 egne Wundersätare / så wele wij här medh förbudit hafwa at segla på
 Norlanden medh någhot fremmande Slep / hyrt eller frachtat / eller
 ther

ther någhon Uthlänsk hafwer part vthi / och ther någhon Fremmande
besläås at segla dijt / eller någon Inlänsk brukar ther til frachtat Skep/
tå skal bådde Skeppet och Godzet vara Confiscerat, halffparten vnder
of och Cronan / och halffparten vnder Staden / ther thet besläs/v-
than anseende / aff hwem thet och kan förpassat vara / och Personen
sendes sedan til Stockholm til vidare förhöör och ransakning. Och
skole förthensKuld wåra Ståthollare / Fogder och Tullenärer / så och
Borgemestare och Rådhi i Norlandz Ståderne / så snart en Sidö / el-
ler Bpstådz boor ankommer / på thet liteligaste ransaka ther effter / och
ther the icke giöre sin plicht / eller see medh någon igenom fingerne / tā
skola the dobbelt emoot the andre straffade warda.

VII.

Til thet Siunde / alle Ulandzboor / så och Finnar /
som boor i Kärpo / Kimitto / Löffala / Naswo / Kimitto Tenale /
samt i Nylands Skären / som bruka sin Naring medh Fisserij / Siälas-
fång och Suglasfångst / samt medh Boskap / the skole hafwa fritt at
segla / och föra theas Fiff / Smör / Wedh / Thran / Tiaru och Boskap /
så och alle andre Bondewarur / til alla Sidstäder i Finland / Estland
och Ingermanland / och thet ther medh Borgerskapet förnytra. Men
ther the wela begifwa sigh hijt på then Swenske sidan / tā skola the wa-
ra förplichtadhe / at allena segla til Stockholm / och til ingen annan
Stadh eller Hamn / widh Skep och Godz förbrystelse / vnder of och
Stockholms Stadh til tweskiptes. Doch på thet medh alt Landzköp
må hafwas fördrag / tā wela wij medh Ulandzboors och Finnars segla-
tion således hållit hafwa / at ingen som å Landet boor / skal wåga vp-
köpa aff sine Grannar / Sochn eller Håradzmän någrahanda Was-
rur / medh them at segla til Köpstadt / och them ther förnytra / såsom och
en vpköpa i Staden något Salt / Klåde eller annat Köpmans Godz
åter at vthprånga hoos Almogen / vthan skal sigh allena medh sin egen
Ufwelesåliande / så och til sitt egit hws nådterffts vpköpande enslighit
och aldeles åthnåna låta / ty ther någon besinnas at annorledes handla /
tā gifwe wij then Staden i Finland som samma Sochn är närmest
belå.

belaghen/ Tilstånd och Rätt/ effter laghlig Kansakning at antasta
Skep och Godz/ och thet för sin eensak behålla/ Hwarvthinnan wære
Ståthållare/ Fougder och Befalningsmän them vthan insagor handen
låna skole. Boor någon åå Landet/ som icke wil öfvergifwa Köp-
slaghen/ then skal flyttia in i Staden/ wedh sin Köpenstaps förbrut-
se/ som sagdt är. Och ther han oftare blifwer beslaghen/ taghes ån
tå ther ofwan yppå i tilbörlogit straff/ 2c.

VIII.

Til thet Ottonde/ Om rätte Skåriekarlar förord-
ne wij således: At åndoch ingen Norlands Borgare/ Ålandsboor eller
Finnar/ mågga på then Swenska sidan widare komma medh theras
Skutor ån til Stockholms Bryggia/ så skal doch lijkwål alle rätte
Skåriekarlar fritt och effterlåtet wara/ at dragga igenom Strömen/
i Stockholm och in i Mälaren/ medh sin Fiff och Godz/ medh sådan
skål/ at the icke lånda til andre Hambner at köpslagga ån til Byskås-
dernes rätte Stadzhambner/ hwarest them fritt och tillåtet wara skal/at
köpslagga och förbytra sin Fiff i Penningar/ så wål som Spanmåål
och andre Bondawarur/ icke allenast medh Borgare/ vthan och medh
Landzmän/ Prestes och Bønder/ besöker någon annan Hambn i Mä-
laren ånnu år sagdt/ nemligen/ Upsala/ Sigtuna/ Enköping/ We-
steråhs/ Köping/ Arbogha/ Torfillie/ Strångnås/ Mariefridz och
Tållie Stadzhambner/ eller någhon annan olagha Hambn i Skårie-
gården/ eller och drifwer Landzsköp/ hafwa förbruttit sitt Godz halff-
parten vnder of och Cronan/ och then andra halffparten vnder närme-
ste Stadh/ doch för Ålmogen/ som i Roslagen och ther omkring boen-
des åre/ så ocken part Skåriekarlars fattigdom skuld/ wele wij hafwa
effterlåtet/ at then Hambnen widh Norretållie/ skal blifwa widh macht/
ther Landzmän måghe så wål här effter som här til obehindrat byta sine
warur sin emellan.

IX.

Til thet Nijonde/ Och på thet en Wisheet medh
öfwerförningen vthur Mälaren wara måtte/ så at hwarion och enom
tunde

kunde hwadh rätt och tilbörighit är wedersaras / och Underfåterna
 hadhe någhot at rätta sig effter / så wele wij ther medh (såsom wij och
 medh H. Mitt. wår elskelige kåre Frimodher / på H. Ks. Hertigh
 Carl Philips wår elskelige kåre Broders wegne / så och medh H. Ks.
 Hertigh Johan wår elskelige kåre Broder och Swåger åre eens word-
 ne) at här effter skole således hållit warda / at alt thet Godz och Warur
 som faller och köpes i Konungadömmet / thet ware sig i Bergzlaghen
 eller Städerna / Koppar / Jern eller hwadh namn thet och hafwa
 kan / ehwen thet och köper eller förer / thet skal altsammans gå och fö-
 ras på Stockholm / ther anten at säljas eller vthskewpas / doch må thet
 Jern / som Drabroo / Torfillia och Strångnås Borgare vpköpa widh
 Noraskogen och Lindesberg / och sedan sendes Siöledes til Torfillie / så
 wål som thet Jernet / hwilket Almogen i Furstendömmet vpköpa widh
 Järnbergzlagen / och före om Wintertijd genast åth Furstendömmet /
 aff Upsåderne gå och föres på Tällie. Så skal och i lijka mätto alt
 thet Godz som faller i Furstendömmet / Sudermanland / Närke och
 Wermeland / och ther köpes / föres på Tällie / ther anten at säljas eller
 vthskewpas. Finnes nu någhon som gör här emot / och förer på Tällie /
 thet som effter then Stadga bör gå på Stockholm / han skal hafwa
 förbrutit halffparten vnder of och Cronan / then andra halffparten
 vnder Stockholms Stad. Finnes och någhon som emoot samma
 wår stadga förer något Godz på Stockholm / som til Tällie borde gåå /
 han skal hafwa förbrutit sitt Godz halffparten vnder H. Rt. Hertigh
 Carl Philipp / och then andre halffve parten vnder Tällie Stad.

X.

Til thet Tionde / på thet wij och Landzstädherne
 theste bättre måge behåldne blifwa / skal Stockholms / så och andre
 Siöstäders boor här effter wara förbudt / at drifwa någon köpslagan
 medh Bergsmån eller menige Almoghe widh Koppar och Jernbergz-
 laghen / vthan allenast sielwe Städherne medh Borgerskapet / Och
 skola förthen skuld alle Bergzlagher besökte / försorgde och förhandlade
 aff Upsåderne / som liggia widh Mälaren. Drebroo / så och the Stä-
 dher

der i Wesser Norlanden bygde äre/ Gåffe / Hudwijkswald och Hernd-
sand / eller och framdeles Sunderas och bygges kunne / Sör någon här
emoot / hafwe förbrutit thet Godz han förer / och then som köpte / sine
Penningar / halffparten under of och Cronan / och halffparten under
then närmeste Stadh / eller then som på samma Bergzlagh är Privi-
legierat. Ther emoot skole Bpstäderne hafwa all Bthlenst Segla-
tion fördragh / och Bpstäderne i Konungadömmen belagne / wara
förpliktadhe at skeppa alt sitt Godz och Warur / som the i Konungas
dömmet effter then förra punct upköpa / på Stockholm / them ther
medh Stockholms Borgare förnytra / och åter hwadh the wedertortwa /
til sitt behoff upköpa. Men Bpstäderne i Sudermanland skole skeppa
sitt Godz som i Furstendömmet faller / på Tällie / och thet medh Tällie
Borgare förnytra / doch the förra Artikel oförkränckt.

XI.

Til thet Elloffte / the wanlighe Frijmarknader /
som här til i Bpstäderne aff Sidstädernes Borgare äre brukadhe
wordne / måge blifwa widh macht / så här effter som här til / vndanta-
gandes Hedhemora Marknat / hwilken wij här medh aldeles wele aff-
kastadt hafwa.

XII.

Til thet Tolfste / Ingen Fremmande eller Bth-
läns / aff hwadh Landh / Stadh eller Orth han kan wara / skal tilståt
eller effterlåtet wara at förrese til Bpstäderne eller i Bergslagerne
medh någon Köpenckap / anten i Marknadztijder eller eliest / hwarken
at handla ther / såsom ey heller til at kräffia sin Gåld hoos Adelen eller
Borgare / vthan wara förpliktat at förnytra och sälia sitt Godz i näste
Sidstadh / tijt han kommen är / och sitt Godz ankommit hafwer / heller
och sedhan Tollen är afslagd och betalt / försöge sigh medh loff til en an-
nan loffgifwin Sidstad / ther at förnytra sitt Godz / men effter wäl hän-
da kan at wære Bndersäter aff Adelen och andre / kunne blifwa något
skyldighe genom sin åhrliche och Laghliche handel / och sedan til åfwen-
tyrs icke kunne eller wele honom i rättan tijdh befredige / thesöre wele
wij

wij h
then
när t
stäm
Land
Hoff
dinga
honor
ger i
Pun
til ett
til tw

wand
skal
medh
myck
Kyr
Wes
them
Pen
til t

dagh
hand
Lagh
gia t
ratio
stær
Sid

ch Hernis
någon här
öpte/ sine
ten vnder
år Privi-
Segla
e/ wata
Konungas
hem ther
rtortwa/
le Skeppa
dh Tällie

wij här medh stadgat hafwa / at så offta sigh sådant fall tildrager / och then som skuldigh är / finnes i Staden / så må Galdenären sin skuld när til Rådskugu / in för wår Ståthållare / Borgmästare och Rådhs stämne låte / och Rätt göra och anamma. Men är Skyldenären på Landet / eller i Bystäderne sittandes / så skal Galdenären sigh för wår Hoffrätt / eller i Westergöthland och Småland för wår Landzhöfdingar beklaga / the ther then besölte citera och sedhan Rätten öfwer honom skal låta gåå / Finnes nu någon at medh någon Köpenskap drager i Bergzlagen eller Bystäderne / eller eliest at bryta emoot thenne Punct / han skal hafwa förbrutit alt sitt Godz han medhsaar / och ther til ett hundrade Daler Boot / så offta han ther medh beslagen warder / til twestiptes / of och Siöfstadon som ther vthi är interesserat.

XIII.

Til thet Trettonde / alt Landzkööp som här til är wandt aff Fremmande at driswas / skal affskaffas / i så måtto / at ingen skal sigh här efter vnderstå at besökia Adelens Gårdar / eller köpslaga medh Prestes / Soudes / Ryttere / Knechter eller Bönder å Landet / mycket mindre skal någon Fremmande må vpplå något Kram widh Kyrckiegårderna / Tingzplazerne eller eliest / som mycket och serdeles i Westergöthland och Småland skee plågar / ty bryter någon emoot thenne Artikel / han skal hafwa förbrutit sitt Godz / och then andre sina Penningar of och Stadhen / som på samma Stadh är Privilegerat / til twesteptes.

XIV.

Til thet Fiortonde / The Fremmandes handelsdagh skal vara otta wekor / vthi hwilka the fritt och obehindrat måge handla och köpslagha medh wårt Borgerskap i Siöfstaderna / efter Lagh och hwars och ens Stadz frijheet och Rätt. Men wil någon liggia ther lenger / han skal böta för hwar wela han ther lenger ligger / Syratio Mark of och fyratio Mark Staden / Och är thetta så tilförståendes / at när någhon Fremmande kommer til någon loffgiffwen Siöfstadh / och haswer ther legat i åtta wekor / skal han icke må droggha

vthi en annan Sidstadh / och ther niuta samma wilkor / vthan så snart han hafwer fulländat samma bemelte Frihes daghar / Skal han begifwa sig medh Slep vthlendes / och ther han sedan kommer igen / niuta lijka Friheet och ey eliest.

XV.

Til thet Femtonde / Effter och otillbörligit år / och emoot Lagh / at the Fremmande bruka Borgeligh Naring medh säljande i smått / thesöre Ordinare och Stadge wij här medh / at ingen Fremmande effter thenna dagh Skal sälja Godz Ulne / Lode / Tunna eller Stencketaals / som borde säljas Stencke / Stålpund / Laste och Duffin tals / vthan at the förhålla sig i sin Köpslaghan / och eliest effter Sveriges Stadslagh / och hvars och ens Stadz wålfångne Privilegium. I lijka måtto wele wij här medh förbudt hafwa allom Fremmandom / at föra någhot Laste Godz vthu Skeppen / särdeles Salt / Sill / Humbla och annat slikt / vthan vara förplichtat thet vthur sielfwe Skeppen at försälja. Men alt Kramgodz och lätte warur Skole the vpföra vthi Packehuset / så och Wijn och Fremmande drycker vthi wisse Stadzens ther til förordnade Källare. Och them ther / sedhan förtollade åre / och Acciisen vthlagd / sälje och förnytre effter Laghen och thenne wår Stadga / hvarsöre och Borgmästare och Rådih i the Stads dher som sådana Packehws och Källare icke allerede finnes / Skole vara förplichtade innan Åhr och dagh effter thetta Dato at vprätta Packehws och Källare / ther the Fremmande sine dricker och Kramgodz i stort försäljas kunne / wedh tuhundrade Dalers boot til Hospitalet / och vprätta icke theste mindre Bygningen / Finnes sedan någhon Fremmande / som i sin köpslagen bryter emoot thenne Artikel / han Skal hafwa förwertat sitt Godz han beslås olagligen at handla medh / vnder Staden / och thet vinne wij Stadhen til een saak.

XVI.

Til thet sextonde / Så år och wåre Städher icke lijket til mens / then myckne friheten som wåre och Adelens / så och andres Tjänare bruke och minne / i thet the suttia i Städerna och bruka Borge-
ligh

ligh näring / och äre dochliktwål exempt och vndantagne för all Bor-
gare tunga / heller oansedt the inge hws ägha / och ther aff effter Lagens
skatta borde / så draghas the likwål vnder sådan sken vndan / och Brö-
det taghes / them vthur Munnen / som Stadens tunga bära skola / så-
som thet och lättia och närings löfheet mycket tilfalle gifwer. Hvarsö-
re sådant misbruk at affskaffa / så wål som Adelen wid sine Privilegier
at hålla / så tillåte wij at Adelen måge niuta sine egne hws och Gårdar
i Städerna frij för Stadens Tungas / så widt i them ingen Borgelig
Näring drifwes / anten medh köp / säl eller handawerk / och ther the
någon aff sine Tienare huset at achta / insättia / så skal han wara i sine
hwsbondes säld / eller och eliest wansör / för ålder eller Siwldom skuld /
och doch åhrligen om Walborgmesso dagh på Rådhsstugun sijn bewijs
frambara / at han allena medh sin Hwsbondes tjänst och lön sig fö-
dher / Alle andre i hwars hws the och sittia / och bruke någon Borgelig
näring / skole jempte andre winna Burskap / och swara til all Borgelig
tunga / aff sin handel och handawerk / såsom och wåre och Adelens Tjä-
nare / som sine egne hws och Gårdar i Städerna hafwe / skole aff sam-
ma sine egne Hws och Gårdar vppehålla Stadens tunga och beswär /
effter som Husen och Gården är wårdt och Lagh förmå / och i så måtto
skal them hwarken wåtienst eller annors Pas förswara eller enskylla.
Och ware wår Ståthållare / Fougde / sampt Borgemestare och Rådhs-
pligtigh / at hafwa ther ett noga och slitigt vpsende medh / widh wårt
straff och hembd tilgörandes.

XVII.

Til thet stuttonde / Effter och monga sittia på Lan-
det / som sig medh Köpenskap nähre / Städerna til stoort förderff och
skadha. Så wele wij här medh strengeligen förbudt och befalt hafwa /
alla them som bygga och boe på Landet / och någhon köpenskap tänckie
at drifwa / thet wara sig hoo thet wara wil / at the flyttia in i Stä-
derne / och winna ther Burskap effter Laghen / och blifwa sedhan boofaste
och sittande i samma Stad. Fördrifter sig någon at göra här emot /
i så måtto / at han på Landet blifwandes / icketheste mindre handlar och

Köpslaghar / han skal hafwa förwerckat förste / andre och tredie gången
Godset han köpslaghar medh / halfwe parten vnder oß och Cronan / och
halfwe parten vnder näste Sidstadh / så och syratio Marck til trestip-
tes / Oß / Målsägghande och Håradhe / Och ware han Målsägande /
som klaghar på honom / kommer han flera gånger igen / så förwijses
Landet / I lijka måtto wele wij alt annat Landköp förbudit hafwa / aff
hwem thet och plåghar fee / ingen vndantagandes / widh thet straff som
hår nåst tilförende satt år.

XVIII.

Til thet Ubertonde / Hafwe wij och hår medh wåre
Städher Privilegerat, at når någhon Borgare wil resignere och
upsäya sitt Borgerckap / flyttiandes til någon annan Inlänsck Stadh.
Tå skal han gifwe then Staden ther han är sitttiandes vthi / Tio Daler
för hwart öre han ligger i Skatt före / flyttier han vthländes / så gifwe
för hwart öre trettio Daler / och ther til hwar tiyonde penning aff sin
egendom / effter godha Måns Werderning. Eliest förbiudhe wij och /
at ingen Wederlägnings Swänner eller Skottmån skole i Städher-
ne anammas och lijdhas / en heller någhon Köpswån tillstådias / för ån
han hafwer satt Borgen för sigh / at han wil tiåna i sex Åhr / doch hwar
någon infödd Borgare som är eller hafwer tiånt i sex åhr / och doch ick
aff then förmögenhet at han kan strax sättia sigh nedh och blifwa Bor-
gare / så tillåte wij at een sådhan må hafwa sin wederlegning i Staden
åth högste på fyra Åhr / men ick lenger / och en heller någhon annan / Och
når the fyra åhr förbij åre / skole the anten winna Bursckap eller wijka
Stadhen / och ther ware Borgmästare och Rådth plichtighe at hålla
hand öfwer.

XIX.

Til thet Nittonde / hånder sigh at någhon Frem-
mande vthan Jurisckes Arfwinge affölle / och hans råtte Arfwinge se-
dan innan Natt och åhr kunne inkomma at vthföra arfwet / så skal
samma Arff werderas / så löst som fast / och taghas ther aff hwar tridhie
Penning / för ån något vthstådhes. Aff hwilken tridie Penning kom-
mer

mer och och Cronan til i Konungedömmet/ och Arffursterne/ i Furster-
dömmet een halffpart/ then andra halftwa deelen Staden til/ Och haf-
we åå Staden macht at löse Hws och liggende Grund til sig/ etc.

XX.

Til thet Tiugunde/ Nådan och stor oordning
kommer aff the många Oletrogar som hållas i alla Städer vthan åth-
skildnat/ thesfore wele wij här medh sådan oordning hafwa affskaffadt
och förbudt/ i så måtto/ at ingen skal hafwa macht i Stådherne at säl-
ia Fremmande Dricker/ Wijn/ Middh/ eller Döl Kannetaals/ ån
wisse förordnade Källare/ som åre och hafwa aff ålder warit ther medh
Privilegerade/ eller och ånnu Privilegeras kunne. Och skole förthens
skuld Borgmästare och Rådth i hwario Stadh/ medh första åfwerstå/
huru många Frijkällare hwar Stadh nödhorffteligen behöfwer/ och
ther effter ordinera talet/ såsom och affsi the huus och orter/ såsom ther
til kunne wara beqwemlige. Och skal så först wara i hwar Stadh/ en
Stadzkällare/ hwar Staden så ligger til/ at han Stadzkällare behöf-
wer/ och år aff then förmögenhet/ at han förmå Källare vppeholla/
hvilken Borgmästare och Rådth/ anten maghe sielwive vppeholla/ aff
Stadens inkomst eller androm Årendere/ sedhan skole särdeles Hws
ther medh Privilegeras/ ett/ tw eller flere effter som Staden år stor el-
ler liten til/ och the skole wara Gåstgiffware i Staden/ och förvthan
thesse skole inge Borgare eller andre/ sålia något Wijn eller någon åns-
nan Fremmande dryck Kannetaals vth/ medh mindre han wil hafwa
förwårkat thet Wijn och Fremmande drick/ som han hafwer liggian-
des i sin Källare/ och ther aff taghe Staden halffparten/ then andre
halffparten the som Privilegerade Källare innehafwa och niuta/ doch
ingen här medh förbudt at köpa Låste och Tunmetaals in/ til sitt eget
hws behoff och nödhorfft/ eller eliest sålia androm vthi Låster/ Saat el-
ler Tunnor.

Hetta alt som föresskrifwit står/ hafwe wij således stadgat och
Ordinerat/ och wele och biudhe ålswarligen alle wåre Bunder-
sätare/ enkannerligen Borgerskapet i Ståderne/ så och Frem-
man-

mande som sin handel här Inrijkes drifwa / at the sigh uti sin handel
och Köpenffap råtte efter thenne wår Stadga / och henne i ingen måt-
to öfwerträde / widh förbemelte straff och wår Konungelige afwarlige
håmbd tilgörande / i lijka måtto och biude och befale wij wår och Rijk-
sens Skatmästare / Cammeråd / alle Landzhöffdingar / Ståthållare /
Fougder / Tullenärer / Befalningsmän / sampt alle, andre Officerer
här öfwer kan wara eller blifwa betrodde / i synnerheet Borgemästare
och Rådsmänner i Städerna / at the medh all macht och flijt hålla hand
öfwer thenne wår Stadga / Och alt hwadh här vthi ffepat och Ordi-
nerat är / troligen exseqvera och effterkomma / så lårt hwariorom och e-
nom är at vndfly straffet / och wår Konungelige håmbd och wrede.

Til yttermera wiffo / at wij thetta således stadgat hafwe / och wese
at thet obrotlighen hållas skal / hafwe wij thetta medh wår egen Hand
vnderffrifwit / och witterligit låtet hängia wårt Konungelige Se-
cret här nedhan före. Actum Upsala den 12.

Octob. Åhr 1617.

